مقاله پژوهشی

رابطه سبک‌های دلبستگی و سبک‌های فرزندپروری با میزان فعالیت در شبکه‌های اجتماعی مجازی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهرستان سلماس

شمس‌الله الهامی[۱]، پرویز کریمی ثانی[۲]*، سمانه فتحی آذر[۳]

دریافت: ۱۳۹۵/۱۲/۰۱ پذیرش: ۱۳۹۶/۰۳/۰۵

چکیده

پیش‌زمینه و هدف: شبکه‌های اجتماعی مجازی از جدیدترین حوزه‌های فناوری اطلاعات هستند؛ بنابراین، هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه سبک‌های دلبستگی و سبک‌های فرزندپروری با میزان فعالیت در شبکه‌های اجتماعی مجازی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهرستان سلماس بود.

مواد و روش کار: طرح پژوهش حاضر از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه پژوهش حاضر شامل کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه شهرستان سلماس می‌باشد که تعداد آن‌ها ۳۷۰۰ نفر می‌باشد. بر اساس جدول مورگان ۳۵۲ دانش‌آموز شامل ۱۷۰۰ دانش‌آموز دختر و ۲۰۰۰ نفر دانش‌آموز پسر دوره متوسطه (دوم، سوم و چهارم) به شیوه نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. آزمودنی‌ها به پرسشنامه فضای مجازی (محقق‌ساخته)، پرسشنامه سبک دلبستگی هازن و شیور و پرسشنامه سبک‌های فرزندپروری بوری پاسخ دادند. داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی (همبستگی و رگرسیون) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: نتایج آزمون همبستگی نشان داد که سبک‌های فرزندپروری سهل گیرانه (۰/۸۲) و مستبدانه (۰/۸۶) دارای ارتباط مثبت معنی‌داری با استفاده بیشتر از فضای مجازی دارند (۰/۰۱) ولی سبک مقتدرانه دارای ارتباط معنی‌داری نبود (۰/۱۶). دلبستگی ناایمن اجتنابی (۰/۲۸) و دوسوگرا (۰/۳۳) ارتباط مثبت معنی‌داری با استفاده بیشتر از فضای مجازی دارند (۰/۰۱) ولی سبک ایمن ارتباط معنی‌داری نشان نداد (۰/۱۵).

بحث و نتیجه‌گیری: آزمون رگرسیون گام به گام نشان داد که سبک‌های مستبدانه، آسان‌گیر، اجتنابی و مقتدرانه ۷۶ درصد از واریانس استفاده از فضای مجازی را تبیین می‌کنند.

کلیدواژه‌ها: دانش‌آموزان، سبک‌های دلبستگی، سبک‌های فرزندپروری، فضای مجازی

مجله ایده‌های نوین روانشناسی، دوره اول شماره دوم، ص ۸-۱، بهار ۱۳۹۶

آدرس مکاتبه: شبستر، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری، دانشکده علوم انسانی، تلفن: ۰۹۱۴۳۴۹۶۸۵۶

Email: Karimisani.counsel@gmail.com

مقدمه

یکی از ویژگی‌های برجسته ارتباطات[۴] در دنیای معاصر این است که در مقیاسی جهانی صورت می‌گیرد. شبکه‌های اجتماعی مجازی[۵] به‌عنوان یکی از جدیدترین فناوری‌های ارتباطی ارائه دهندگان فضای جهانی در حوزه‌های متعدد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی هستند که به کاربران برای حفظ روابط اجتماعی موجود، پیدا کردن دوستان جدید، تغییر و تکامل سایت‌ها و شریک و سهیم شدن در تجربه‌ها کمک می‌کنند و زمینه عضویت، فعالیت و مشارکت کاربران را فراهم می‌آورند (۱). کاربران ایرانی بخصوص جوانان و نوجوانان از این بستر ارتباط جهانی به دور نمانده و در میان دیدگاه‌های متفاوت تأییدکننده و نفی‌کننده، با استقبال کم سابقه‌ای، حضور در فضای شبکه‌های اجتماعی مجازی را تجربه می‌کنند. شبکه‌های مجازی زیادی در جهان وجود دارند از جمله شبکه‌های مجازی مشهور می‌توان به فیس بوک، تلگرام، واتس‌آپ، وی چت، اینستاگرام، وایبر، تانگو و ... اشاره داشت که در ایران کاربرانی زیادی دارند. وجود اثرات مثبت فضای مجازی از جمله دریافت اطلاعات، گذراندن اوقات فراغت،

---

[۱] دانش‌آموخته کارشناسی ارشد روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

[۲] استادیار گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد شبستر، دانشگاه آزاد اسلامی، شبستر، ایران (نویسنده مسئول)

[۳] دانش‌آموخته کارشناسی ارشد روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد شبستر، دانشگاه آزاد اسلامی، شبستر، ایران

[4] communications

[5] virtual social network

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-19]

دوست‌یابی و ... استفاده بیش از حد از این شبکه‌ها و نوع استفاده از آن‌ها اثرات و پیامدهای دیگری از جمله گوشه‌گیری (۲)، تکانشی بودن (۳)، عملکرد شناختی مختل (۴) و ... را می‌توان نام برد. در خصوص علت‌شناسی اعتیاد به فضای اینترنتی، مطالعات اخیر عواملی را به‌عنوان پیش‌بینی‌کننده‌های این اختلال مطرح کرده‌اند. یکی از پیش‌بینی‌کننده‌های مهم اعتیاد به اینترنت، جو خانواده است (۵). برای مثال تعدادی مطالعه انجام شده در کشور کره به عوامل خانوادگی اشاره داشته‌اند که در اعتیاد به اینترنت در نوجوانان اثرگذار بوده است. اگرچه قسمت اعظم این مطالعات بر ارتباط بین ویژگی‌های حمایتی مثل نگرش‌های والدینی، ارتباطات و همبستگی درون خانواده متمرکز شده‌اند با این وجود اطلاعات اندکی هم درباره خشونت خانوادگی و رابطه آن با اعتیاد به اینترنت موجود است. برای مثال نتیجه مطالعه انجام شده توسط پارک، جای، کیم و چو[1] (۶) روی ۹۰۳ دانش‌آموز مشغول به تحصیل در سطوح راهنمایی و دبیرستان در کشور کره نشان داد که نگرش‌های والدینی، ارتباطات خانوادگی، همبستگی خانواده و مواجه با خشونت (برای مثال خشونت والدین علیه کودک) با اعتیاد به اینترنت در ارتباط است. بامریند[2] (۷) در پژوهش‌های خود طی سال‌های ۱۹۹۱ تا ۲۰۰۵ روی دو عامل تعیین‌کننده نوع تعامل و ارتباط والدین و کودک یعنی پذیرندگی-پاسخ‌دهندگی[3] و توقع-کنترل[4] مطالعه کرده است. بعد پذیرندگی-پاسخ دهندگی حاکی از میزان گرمی والدین و حمایت از کودک است که موجب افزایش توان ابراز وجود، حرمت خود و اعتماد به نفس بالا در کودک می‌شود. بعد توقع-کنترل حاکی از درجه انتظار والدین از کودک برای تنظیم رفتار و نظارت بر فعالیت‌های کودک است (۸). بر اساس دو بعد پذیرندگی-پاسخ‌دهندگی و توقع-کنترل والدین، بامریند (۷) سه سبک فرزندپروری را مشخص نمود که عبارت‌اند از مقتدارنه[5]، مستبدانه[6] و سهل‌انگار[7]. بامریند (۷) در بررسی‌هایش دریافت که والدین مقتدری که پذیرنده و پاسخ‌دهنده هستند و کنترل متوسطی را اعمال می‌کنند، در تحول شایستگی اجتماعی فرزندان خود در مقایسه با سبک‌های فرزندپروری سهل انگارانه و مستبدانه به میزان بیشتری تسهیل‌کننده هستند. در مقابل، نظارت و کنترل ضعیف، استفاده نامتناسب از کنترل و یک ارتباط هیجانی منفی بین والدین و کودک به طور وسیعی با بزهکاری کلی یا مشکلات رفتاری آنان در آینده مرتبط بوده است (۹، ۱۰). در واقع نبود حمایت والدینی قوی یا حمایت همسالان می‌تواند منجر به احساس عدم شایستگی و ارزشمندی شود در چنین شرایط خانوادگی افراد به اینترنت و شبکه‌های مجازی مرتبط با آن به‌عنوان راه فراری از واقعیت استفاده می‌کنند. اینترنت و شبکه‌های مجازی برای آن‌ها جهان امنی می‌شود که در آن نه تهدیدی وجود دارد و نه چالشی.

بالبی[8]، دلبستگی را پیوند عاطفی می‌داند که در کودکی، بین کودک و نماد دلبستگی[9] (که معمولاً مراقبت‌کننده اصلی اوست) شکل می‌گیرد. اینزورث و همکاران در آزمایش موقعیت ناآشنا[10]، الگوهای دلبستگی را به انواع دلبستگی ایمن[11]، ناایمن اجتنابی[12] و ناایمن دوسوگرا[13] طبقه‌بندی کرده‌اند (۱۱). در زمینه مطالعه رابطه اعتیاد به فضای اینترنتی و سبک‌های دلبستگی، در پژوهشی در ترکیه سنورمانچی، گولیو و کونکان[14] (۱۲) گزارش کردند افراد مبتلا به اعتیاد فضای اینترنتی نسبت به افراد گروه کنترل، نمره‌ها افسردگی بالاتر، دلبستگی اضطرابی شدیدتر و آشفتگی بارزی در عملکرد خانوادگی داشته‌اند. همچنین شین، کیم و جانگ[15] (۱۳) در تحقیقی به بررسی رابطه استفاده مشکل‌زا از فضای اینترنتی، مصرف الکل و سبک‌های دلبستگی پرداختند، نتایج به‌دست آمده نشان داد سبک‌های دلبستگی اجتنابی و اضطرابی، هراس و افسردگی، استفاده مشکل‌زا از اینترنت را تبیین می‌کنند. لی و وو[16] (۱۴) نیز در پژوهشی رابطه میان اعتیاد به فضای اینترنتی و سبک‌های دلبستگی را بررسی کردند، از خود بیگانگی، ارتباط و اعتماد در سبک دلبستگی به پدر نشان داد، اعتماد به طور منفی اعتیاد به فضای اینترنتی را پیش‌بینی می‌کند. لی، ونگ و زانگ[17] (۱۵) در مطالعه خود به بررسی رابطه سبک‌های فرزندپروری و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان پر داختند. نتایج نشان داد گروه معتاد به اینترنت سبک فرزندپروری کاملاً متفاوتی در مقایسه با گروه غیرمعتاد داشتند. به‌طوری‌که در محیط خانوادگی معتادان، مداخله، تنبیه افراطی و تمایل به سرپیچی کردن بیشتری وجود داشت. ونگ، زانگ، ونگ، شی، شین، لی و کین[18] (۱۶) در مطالعه‌ای به بررسی اعتیاد به اینترنت از دیدگاه تئوری بین فردی سالیوان پرداختند و نتایج مطالعه نشان داد کیفیت روابط والد-فرزند به شکل مثبتی با کیفیت روابط بین فردی شرکت‌کنندگان در پژوهش رابطه داشت. علاوه بر این نتایج پژوهش نشان داد روابط بین فردی، رابطه والد-فرزندی، اضطراب اجتماعی همگی پیش‌بینی‌کننده اعتیاد به اینترنت بود. به‌طوری‌که شرکت‌کنندگان با سطوح بالای اضطراب و نارضایتی در تعامل با همسالان به میزان بیشتری به اینترنت معتاد بودند. با توجه به اهمیت دوره نوجوانی و گسترش شبکه‌های اینترنتی مجازی پژوهش حاضر سعی بر این امر دارد به بررسی این موضوع بپردازد که آیا بین سبک‌های دلبستگی و فرزندپروری با میزان فعالیت در شبکه‌های اجتماعی مجازی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهرستان سلماس رابطه وجود دارد؟

[1] Park, Kim, & Cho
[2] Baumrind
[3] acceptance- responsiveness
[4] demandingness- permissiveness (controlling)
[5] authoritative
[6] authoritarian
[7] permissive
[8] bowlby
[9] attachment figure
[10] strange situation
[11] secure
[12] insecure avoidant
[13] insecure ambivalent
[14] Senormanci, Senormanci, Guclu, & Konkan
[15] Shin, Kim, & Jang
[16] Lei & Wu
[17] Li, Wang, & Zhang
[18] Wang, Zhang, Wang, Shi, Shen, Li, & Xin

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-19]

مواد و روش کار

طرح پژوهش حاضر از نوع همبستگی است و به بررسی رابطه سبک‌های دلبستگی و سبک‌های فرزندپروری با میزان فعالیت در شبکه‌های اجتماعی مجازی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهرستان سلماس می‌پردازد. جامعه آماری: جامعه پژوهش حاضر شامل کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر دوره دوم متوسطه شهر سلماس می‌باشد که تعداد آماری آن ۳۷۰۰ نفر می‌باشد (۱۷۰۰ دانش‌آموز دختر و ۲۰۰۰ نفر دانش‌آموز پسر) بر اساس جدول مورگان ۳۵۲ دانش‌آموز (۱۸۳ پسر و ۱۶۹ دختر) دوره متوسطه (دوم، سوم و چهارم) به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. مبنای کلی انتخاب افراد، تحصل در دوره متوسطه و فعالیت در شبکه‌های مجازی به مدت حداقل یکبار در روز و استفاده از حداقل یک شبکه اجتماعی بود.

ابزارهای پژوهش

پرسشنامه فضای مجازی[1]: این پرسشنامه محقق‌ساخته بود که روایی صوری و محتوایی آن توسط اساتید مربوطه مورد تأیید قرار گرفت و شامل ۲۱ سؤال در قالب طیف لیکرت (خیلی زیاد تا خیلی کم) می‌باشد و جنبه‌های مختلف استفاده از فضای مجازی، زمینه‌ها و دلایل استفاده و میزان استفاده از آن را در بر می‌گیرد. دارای یک نمره نهایی می‌باشد. کمترین نمره ۲۱ و بیشترین ۸۴ می‌باشد. نقطه برش ۵۲/۵ می‌باشد. پرسشنامه فضای مجازی از نظر روایی دارای روایی قابل قبولی می‌باشد. پایایی پرسشنامه فضای مجازی در تحقیق حاضر ۰/۹۲ به‌دست آمد. در فاصله دوبار اجرای آزمون به‌صورت آزمایشی قبل از اجرا روی ۵۰ نفر پایایی کل مقیاس ۰/۸۲ به‌دست آمد. میانگین کلی پرسشنامه ۱۴/۹۳ با انحراف استاندارد ۱۴/۰۳ بود.

پرسشنامه سبک‌های دلبستگی[2]: این مقیاس توسط هازن و شیور[3] (۱۷) ساخته شده است و دارای ۲۱ گویه است و دارای سه زیر مقیاس سبک دلبستگی ایمن، اجتنابی و دوسوگرا است و نمره‌گذاری در مقیاس لیکرت از هرگز تا تقریباً همیشه صورت می‌گیرد. بشارت[4] (۱۸) آن را ترجمه کرد و ویژگی‌های روان‌سنجی ان را مورد ارزیابی قرار داد. پایایی برای سبک ایمن ۰/۷۴، ناایمن اجتنابی ۰/۷۱ و ناایمن دوسوگرا ۰/۶۹ به‌دست آمد و دارای روایی قابل قبولی می‌باشد. در پژوهش حاضر پایایی برای سبک ایمن ۰/۷۴۶، ناایمن اجتنابی ۰/۶۰ و ناایمن دوسوگرا ۰/۷۲ به‌دست آمد.

پرسشنامه سبک‌های فرزندپروری[5]: برای اندازه‌گیری سبک‌های فرزندپروری از پرسشنامه اقتدار والدین (PAQ) استفاده می‌گردد (۱۹). ابزار مورد نظر از سه خرده مؤلفه سبک مقتدر منطقی، سبک مستبدانه و سبک آسان‌گیر تشکیل شده است و در طیف لیکرت از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم تنظیم شده است. نظر فرد را در ارتباط با هر عبارت بیان می‌کنند. در پژوهش اژه‌ای، غلامعلی لواسانی، مال احمدی و خضری آذر[6] (۲۰) آلفای کرونباخ برای سبک مقتدرانه، آسان‌گیر و مستبدانه به‌ترتیب ۰/۸۹، ۰/۸۴ و ۰/۹۵ می‌باشد و دارای روایی قابل قبولی می‌باشد. در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ برای سبک آسان‌گیر ۰/۷۸، مقتدرانه ۰/۷۰ و سبک مستبدانه ۰/۶۲ به‌دست آمد.

یافته‌ها

۱۸۳ نفر از شرکت‌کنندگان پسر ۵۲ درصد و ۱۶۹ نفر دختر معادل ۴۸ درصد دختر هستند. ۱۲۷ (۳۶/۱ درصد) نفر پایه دوم، ۱۱۸ (۳۳/۵ درصد) نفر پایه سوم و ۱۰۷ (۳۰/۴ درصد) نفر پایه پیش دانشگاهی می‌باشند. ۱۲۶ نفر انسانی (۳۵/۸)، ۱۰۲ نفر تجربی (۲۹/۰) و ۱۲۴ نفر (۳۵/۲) ریاضی می‌باشند. جدول شماره (۱) میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول (۱): میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد
سبک فرزندپروری آسان‌گیر	۳۶/۲۲	۸/۴۵
سبک فرزندپروری مستبدانه	۳۶/۹۸	۹/۵۵
سبک فرزندپروری مقتدرانه	۳۱/۳۴	۵/۲۳
سبک دلبستگی ایمن	۲۱/۳۶	۵/۰۵
سبک دلبستگی اجتنابی	۲۵/۲۳	۱/۶۷
سبک دلبستگی دوسوگرا	۲۸/۸۲	۳/۹۸
فضای مجازی	۴۱/۷۸	۱۴/۰۹

جدول شماره (۱) نشان می‌دهد سبک فرزندپروری آسان‌گیر دارای میانگین ۳۶/۲۲ با انحراف استاندارد ۸/۴۵، سبک مستبدانه با میانگین ۳۶/۹۸ و انحراف استاندارد ۹/۵۵، سبک مقتدرانه با میانگین ۳۱/۳۴ و انحراف استاندارد ۵/۲۳ می‌باشد. سبک دلبستگی ایمن با میانگین ۲۱/۳۶ و انحراف استاندارد ۵/۰۵، سبک اجتنابی با میانگین ۲۵/۲۳ و انحراف استاندارد ۱/۶۷ و سبک دوسوگرا با میانگین ۲۸/۸۲ و انحراف استاندارد ۳/۹۸ می‌باشد. فضای مجازی نیز دارای میانگین ۴۱/۷۸ با انحراف استاندارد ۱۴/۰۹ می‌باشد.

[1] Cypher Questionnaire
[2] Attachment Style Questionnaire
[3] Hazan & Shaver
[4] Besharat
[5] Parenting Style Questionnaire
[6] Ejhey, Gholamali Lavasany, Mal Ahmad, & Khezry Azar

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-19]

برای بررسی فرضیه اول و دوم پژوهش از همبستگی پیرسون استفاده گردید.

فرضیه اول: سبک‌های فرزندپروری (استبدادی، مقتدرانه و سهل‌گیرانه) با میزان فعالیت در شبکه‌های اجتماعی مجازی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه رابطه دارند. نتایج به‌دست آمده از رگرسیون در جدول شماره (۲) نشان داد که سبک‌های مستبدانه، آسان‌گیر، اجتنابی و مقتدرانه توان ورود به معادله رگرسیونی را دارا هستند و می‌توانند عمل پیش‌بینی را انجام بدهند.

جدول (۲): آزمون ضرایب رگرسیون: متغیرهای پیش‌بینی‌کننده فعالیت در شبکه‌های مجازی

گام	متغیر پیش‌بین	مجذور ضریب همبستگی	نسبت F	معناداری	بتا	مقدار t	معناداری
۱	مستبدانه	۰/۷۴	۱۰۲۷/۳۵	۰/۰۰۱	۰/۸۶	۳۲/۰۵	۰/۰۰۱
۲	مستبدانه	۰/۷۵	۵۴۲/۲۱	۰/۰۰۱	۰/۶۴	۱۰/۵۷	۰/۰۰۱
	آسان‌گیر				۰/۲۳	۳/۹۰	۰/۰۰۱
۳	مستبدانه	۰/۷۶	۳۷۶/۲۴	۰/۰۰۱	۰/۶۳	۱۰/۴۹	۰/۰۶۷
	آسان‌گیر				۰/۲۹	۴/۷۳	۰/۰۰۱
	اجتنابی				۰/۱۰	۳/۳۹	۰/۰۰۱
۴	مستبدانه	۰/۷۰	۲۸۶/۴۹	۰/۰۰۱	۰/۶۳	۱۰/۶۱	۰/۲۲۱
	آسان‌گیر				۰/۲۹	۴/۶۷	۰/۰۰۱
	اجتنابی				۰/۱۰	۳/۶۳	۰/۰۰۱
	مقتدرانه				۰/۰۵	۲/۱۹	۰/۰۹۱

نسبت‌های معنی‌دار F در جدول شماره (۲) نشان از ارتباط معنی‌دار متغیرهای پیش‌بین و ملاک دارد. ضرایب تعیین حاصل از نتایج تحلیل رگرسیونی حاکی از آن است که در گام اول، ورود سبک مستبدانه به تنهایی ۰/۷۴ از تغییرات متغیر ملاک یعنی استفاده از فضای مجازی را پیش‌بینی می‌کند و در گام دوم ورود متغیر سبک آسان‌گیر این مقدار را به ۰/۷۵، در گام سوم با ورود سبک اجتنابی به ۰/۷۶ و در گام چهارم با ورود سبک مقتدرانه به ۰/۷۰ رسید.

فرضیه دوم: سبک‌های دلبستگی (ایمن، ناایمن و دوسوگرا) با میزان فعالیت در شبکه‌های اجتماعی مجازی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه رابطه دارند. جدول شماره (۳) آزمون ضرایب رگرسیون متغیرهای پیش‌بینی‌کننده فعالیت در شبکه‌های مجازی را نشان می‌دهد.

جدول (۳): آزمون ضرایب رگرسیون: متغیرهای پیش‌بینی‌کننده فعالیت در شبکه‌های مجازی

مدل	SS	df	MS	F	Sig
رگرسیون	۱۰۱۱۱/۱۸	۳	۳۳۷۰/۳۹	۱۹/۶۸	۰/۰۰۱
باقی‌مانده	۵۹۵۸۵/۸۳	۳۴۸	۱۷۱/۲۲		
کل	۶۹۶۹۷/۰۲	۳۵۱			

در جدول شماره (۳) همان‌طور که مشاهده می‌کنید میزان F (۱۹/۶۸) در سطح ۰/۰۰۱ معنادار است و متغیرها توانایی پیش‌بینی دارند و می‌توان عمل رگرسیون را انجام داد. جدول شماره (۴) سهم متغیرهای پیش‌بین سبک‌های دلبستگی در تبیین متغیر ملاک (میزان استفاده از فضای مجازی) را نشان می‌دهد.

جدول (۴): سهم متغیرهای پیش‌بین سبک‌های دلبستگی در تبیین متغیر ملاک (میزان استفاده از فضای مجازی)

مدل	متغیرهای پیش‌بین	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده	t	Sig
		B	خطای معیار (S.E)	Beta		
معرفی	ثابت	-۲۴/۷۷	۱۰/۹۷	-	-۲/۲۵	۰/۰۲۵
	ایمن	۰/۳۱۹	۰/۱۳۹	۰/۱۱۴	۲/۳۰	۰/۰۸۷
	اجتنابی	۱/۳۴	۰/۴۸۰	۱۶۰	۲/۷۹	۰/۰۰۵
	دوسوگرا	۰/۸۹۸	۰/۲۰۲	۰/۲۵۴	۴/۴۴	۰/۰۰۱

جدول شماره (۴) خروجی اصلی آزمون تحلیل رگرسیون همزمان است، به‌طوری‌که ضرایب استاندارد نشده، خطای معیار، آزمون t و سطح معناداری هر یک از متغیرهای پیش‌بین محاسبه شده است. در میان متغیرها سبک دلبستگی اجتنابی و دوسوگرا پیش‌بینی‌کننده‌های

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-19]

معنادار میزان استفاده از فضای مجازی در دانش‌آموزان می‌باشند.

فرضیه سوم: سبک‌های دلبستگی (اجتنابی و دوسوگرا) و سبک‌های فرزندپروری (استبدادی و سهل‌گیرانه) نقش پیش‌بینی‌کنندگی برای فعالیت در شبکه‌های اجتماعی مجازی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه دارند. جدول شماره (۵) آزمون ضرایب رگرسیون متغیرهای پیش‌بینی‌کننده فعالیت در شبکه‌های مجازی را نشان می‌دهد.

جدول (۵): آزمون ضرایب رگرسیون: متغیرهای پیش‌بینی‌کننده فعالیت در شبکه‌های مجازی

گام	متغیر پیش‌بین	مجذور ضریب همبستگی	نسبت F	معناداری	بتا	مقدار t	معناداری
۱	مستبدانه	۰/۷۴	۱۰۲۷/۳۵	۰/۰۰۱	۰/۸۶	۳۲/۰۵	۰/۰۰۱
۲	مستبدانه	۰/۷۵	۵۴۲/۲۱	۰/۰۰۱	۰/۶۴	۱۰/۵۷	۰/۰۰۱
	آسان‌گیر				۰/۲۳	۳/۹۰	۰/۰۰۱
۳	مستبدانه	۰/۷۶	۳۷۶/۲۴	۰/۰۰۱	۰/۶۳	۱۰/۴۹	۰/۰۶۷
	آسان‌گیر				۰/۲۹	۴/۷۳	۰/۰۰۱
	اجتنابی				۰/۱۰	۳/۳۹	۰/۰۰۱
۴	مستبدانه	۰/۸۰	۳۱۵/۴۹	۰/۰۰۱	۰/۶۳	۱۰/۶۱	۰/۲۲۱
	آسان‌گیر				۰/۲۹	۴/۶۷	۰/۰۰۱
	اجتنابی				۰/۱۳	۳/۶۳	۰/۰۰۱
	سبک دلبستگی اجتنابی				۰/۱۱	۳/۱۹	۰/۰۴
	سبک دلبستگی دو سوگرا				۰/۲۳	۴/۱۱	۰/۰۰۱

نتایج به‌دست آمده از رگرسیون در جدول شماره (۵) نشان داد که سبک‌های مستبدانه، آسان‌گیر، اجتنابی، سبک دلبستگی دوسوگرا و اجتنابی توان ورود به معادله رگرسیونی را دارا هستند و می‌توانند عمل پیش‌بینی را انجام بدهند. نسبت‌های معنی‌دار F در جدول شماره (۵) نشان از ارتباط معنی‌دار متغیرهای پیش‌بین و ملاک دارد. ضرایب تعیین حاصل از نتایج تحلیل رگرسیونی حاکی از آن است که در گام اول، ورود سبک مستبدانه به تنهایی ۰/۷۴ از تغییرات متغیر ملاک یعنی استفاده از فضای مجازی را پیش‌بینی می‌کند و در گام دوم ورود متغیر سبک آسان‌گیر این مقدار را به ۰/۷۵، در گام سوم با ورود سبک اجتنابی به ۰/۷۶ و در گام چهارم با ورود سبک دلبستگی اجتنابی و دو سوگرا به ۰/۸۰ رسید.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج آزمون همبستگی نشان داد که که سبک‌های فرزندپروری سهل گیرانه (۰/۸۲۴) و مستبدانه (۰/۸۶۴) دارای ارتباط مثبت معنی‌داری با استفاده بیشتر از فضای مجازی دارند (۰/۰۱) ولی سبک مقتدرانه دارای ارتباط معنی‌داری نبود (۰/۱۶۸). دلبستگی ناایمن اجتنابی (۰/۲۸۴) و دوسوگرا (۰/۳۳۷) ارتباط مثبت معنی‌داری با استفاده بیشتر از فضای مجازی دارند (۰/۰۱) ولی سبک ایمن ارتباط معنی‌داری نشان نداد (۰/۱۵۱). پژوهش حاضر با پژوهش خسروی و علیزاده صحرائی[1] (۲۱)، پارک و همکاران (۶)، لی و همکاران (۱۵)، ونگ و همکاران (۱۶) و پان یی‌قون و مین[2] (۲۲) همخوانی دارد، آن‌ها دریافتند که در دانش‌آموزان دبیرستانی که دارای سبک فرزندپروری استبدادی بودند بیشتر از سایر دانش‌آموزان اعتیاد به اینترنت و فضای مجازی داشتند؛ اما سبک فرزندپروری مقتدر ارتباط معناداری با میزان استفاده از فضای مجازی نداشت.

بر اساس نظر یانگ[3] (۵) یکی از پیش‌بینی‌کننده‌های مهم اعتیاد به اینترنت و فضای مجازی جو خانواده است. اعضای یک خانواده تحت تأثیر کارکرد خانواده قرار می‌گیرند و این کارکرد می‌تواند برروی سلامت روان افراد و اعتیاد به اینترنت و فضای مجازی آن‌ها تأثیر بگذارد. خانواده به‌عنوان یک محیط بیرونی است که فرد در آن قرار می‌گیرد هنگامی که عملکرد ساختار خانواده و زیرمجموعه‌های آن (میزان همبستگی میان اعضا، توانایی ابراز وجود، میزان تعارض، سازماندهی امور میان اعضا و...) به نوعی ناکار آمد باشد و به دنبال آن سازگاری فرد دچار عدم تعادل گردد به‌طوری‌که عدم سازگاری منجر به ایجاد حالت ناخوشایندی در فرد بشود، فرد برای از بین بردن حالت عدم تعادل و ایجاد توازن مجدد تلاش در به کارگیری از نیروهای درونی و خارجی است. اینترنت به‌عنوان یک ابزار تکنولوژی با گستره وسیع اطلاعاتی و جذابیتی می‌تواند یکی از ابزارهای محیطی در جهت تلاش برای سازگارکردن فرد با کارکرد معیوب خانواده باشد.

بامریند (۷) در بررسی‌هایش دریافت که والدین مقتدری که پذیرنده و پاسخ‌دهنده هستند و کنترل متوسطی را اعمال می‌کنند، در تحول شایستگی اجتماعی فرزندان خود در مقایسه با سبک‌های فرزندپروری سهل انگارانه و مستبدانه به میزان بیشتری تسهیل‌کننده هستند. در مقابل، نظارت و کنترل ضعیف، استفاده نامتناسب از کنترل و یک ارتباط هیجانی منفی بین والدین و کودک به‌طور وسیعی با بزهکاری کلی یا مشکلات رفتاری آنان در آینده مرتبط بوده است (۹، ۱۰). در واقع نبود حمایت والدینی قوی یا حمایت همسالان می‌تواند منجر به احساس عدم شایستگی و ارزشمندی شود در چنین شرایط خانوادگی افراد به اینترنت و شبکه‌های مجازی مرتبط با آن به‌عنوان راه فراری از واقعیت استفاده می‌کنند.

در خانواده‌های با سبک آسان‌گیر معمولا فرزندان ازادی عمل خیلی

[1] Khosravi & Alizadeh Sahraei
[2] Pan, Yi-Qun, & Min
[3] Young

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-19]

زیادی دارند که فراتر از چارچوب تعریف شده برای نوجوانان است و آن‌ها را معرض خطر قرار می‌دهد. در خانواده‌های مستبد بر خلاف خانواده‌های مقتدر که رابطه متعادل و حساب شده است بر قدرت والدین بیش از اندازه تأکید می‌شود. والدین مستبد می‌کوشند تا رفتارها و نگرش‌های فرزندان خود را در مطابقت با مجموعه استانداردهای تدوین شده از طرف قدرت‌های بالا شکل‌دهی، کنترل و ارزیابی کنند. آن‌ها اطاعت را تنها راه برای جلوگیری از تعارض هنگام اختلاف عقاید و رفتارهای کودک با تفکرات والدین می‌دانند و معتقدند که کودک باید جایگاه والدین را درک نموده و به آن‌ها احترام بگذارد. در چنین خانواده‌ای، تصمیم‌گیرنده و تعیین‌کننده وظایف دیگر اعضای خانواده فرد مستبد است و چندان به امیال و خواسته‌های فرزندان توجه نمی‌شود؛ بنابراین در سایه چنین جوی تعارضات زیادی می‌تواند بین اعضای خانواده شکل بگیرد. این بدان معنا است که با افزایش تعارض، گسستگی و سبک خانوادگی مستبد در خانواده، میزان اعتیاد به اینترنت و فضای مجازی افزایش می‌یابد.

نتایج ماتریس همبستگی نشان داد که دلبستگی ایمن با میزان استفاده از فضای مجازی ارتباط ۰/۱۰۳ در سطح ۰/۱۵۱ داراد که معنادار نمی‌باشد؛ اما دلبستگی ناایمن اجتنابی و دلبستگی ناایمن دوسوگرا با میزان استفاده از فضای به‌ترتیب ۰/۲۸۴ و ۰/۳۳۷ در سطح ۰/۰۱ ارتباط مثبت معناداری داشتند. سبک‌های دلبستگی توانایی تبیین ۱۴ درصد از واریانس میزان استفاده از فضای مجازی را در دانش‌آموزان دارا بودند. با پژوهش‌های توکلی، جمهوری و فرخی[1] (۲۳)، خسروشاهی و هاشمی نصرت‌آباد[2] (۲۴)، لین، کو و وو[3] (۲۵) و شین و همکاران (۱۳) همخوانی دارد؛ اما بین سبک دلبستگی ایمن با میزان استفاده از فضای مجازی و اینترنت رابطه معنی‌داری به‌دست نیاوردند. اما بین سبک‌های دلبستگی ناایمن با میزان استفاده از اینترنت و شبکه‌های مجازی به رابطه معناداری رسیدند. سنورمانچی و همکاران (۱۲) گزارش کردند افراد مبتلا به اعتیاد فضای اینترنتی نسبت به افراد گروه کنترل، دلبستگی اضطرابی شدیدتر و آشفتگی بارزی در عملکرد خانوادگی داشته‌اند.

در تبیین این یافته‌ها بر طبق نظریه دلبستگی، می‌توان چنین توضیح داد که اشخاص با دلبستگی ناایمن در روابط بین فردی احساس ترس، بی‌اعتمادی و عدم امنیت دارند افراد با دلبستگی اضطرابی، نگران طرد و رهاشدن توسط دیگران هستند. آن‌ها خود را لایق توجه و محبت نمی‌بینند و خرسندی کمی در روابط اجتماعی دارند. در نتیجه، برای این اشخاص اینترنت می‌تواند، مفری برای گریز از زندگی واقعی و خوشنودی‌ها و ناکامی‌ها باشد. این اشخاص، اینترنت را راهی برای توجه، تأیید و اطمینان خاطر گرفتن از دیگران می‌دانند. این افراد با توسل به جنبه‌های اجتماعی اینترنت، از طریق در دسترس بودن اینترنت و فضای مجازی و سهولت تعامل با دیگران، نیازهای روانی شان به تأیید و ترس از طرد شدن را کاهش می‌دهند. آن‌ها از طریق ارتباط‌های اینترنتی ممکن است بیشتر احساس کنند که مورد علاقه دیگران هستند و به خاطر حضور آن‌هاست که آن‌ها هم حضور دارند. بنابراین، اینترنت می‌تواند، به منبع پریشانی خاطر دیگری در راه‌های ارتباطی برای این افراد تبدیل شود..افراد با دلبستگی ناایمن اجتنابی بیشتر احتمال دارد که از صمیمیت و وابستگی بترسند؛ این افراد الگوهای ذهنی منفی نسبت به دیگران دارند . در نتیجه ناایمن‌های اجتنابی از روابط رودررو، به دلیل این‌که دیگران را غیرقابل اعتماد می‌بینند، دوری کرده و احتمال بیشتری دارد که به روابط و زندگی مجازی که نیاز به سرمایه‌گذاری عاطفی زیادی ندارد، متمایل شوند. چنین افرادی، به دلیل گرایش‌شان به حفظ فاصله با دیگران، جذب گمنام بودن در اینترنت و فضای مجازی می‌شوند و از آنجا که ریسک و مسؤلیت کمتری در تعامل‌های اینترنتی وجود دارد، اینترنت و فضای مجازی را برای تعامل‌های اجتماعی کمتر تهدیدکننده می‌بینند (۲۳). ونگ و همکاران (۱۶) بر طبق دیدگاه تئوری بین فردی سالیوان معتقدند که کیفیت روابط والد – فرزند به شکل مثبتی با کیفیت روابط بین فردی رابطه دارد. روابط بین فردی، رابطه والد-فرزندی، اضطراب اجتماعی همگی پیش‌بینی‌کننده اعتیاد به اینترنت و فضای مجازی هستند. یک از محدودیت‌های پژوهش نبود ابزار استاندارد در زمینه فضای مجازی بود که ممکن است در پژوهش حاضر تأثیرگذار بوده باشد. در مدارس مشاوران می‌توانند با شناسایی دانش‌آموزان با سبک‌های فرزندپروری آسان‌گیر و استبدادی و دلبستگی ناایمن زمینه لازم جهت آموزش نحوه استفاده از فضای مجازی را برای آنان فراهم نمایند. والدین دانش‌آموزانی که دارای سبک‌های آسان‌گیر یا استبدادی هستند و یا سبک ناایمن دارند مشخص شوند و ضرورت‌های لازم در مورد شیوه ارتباط و نوع فرزندپروری لازم و درست به آن‌ها آموزش داده شود. در مدارس با توجه به گسترش فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی ضرورت نحوه استفاده و خطرات و منافع برای دانش‌آموزان در قالب بروشور، کتابچه و ... در اختیار همه دانش‌آموزان قرار داده و یا در قالب یک درس در کتاب‌ها گنجانده شود.

تشکر و قدردانی

نویسندگان برخود لازم می‌دانند از اساتید بزرگوار گروه روانشناسی دانشگاه آزاد تبریز و همچنین همکاران و دانش‌آموزان خوب متوسطه شهر سلماس که ما را در این پژوهش یاری نمودند، تقدیر و تشکر به عمل آورند.

References:

1. Massari L. Analysis of MySpace user profiles. Information Systems Frontiers 2010; 12(4): 361-367.
2. Block JJ. Issues for DSM-V: Internet addiction. American Journal of Psychiatry 2008; 165(3): 306-307.
3. Shapira NA, Goldsmith TD, Keck PE, Khosla UM, McElroy, SL. Psychiatric features of individuals with problematic internet use. Journal of Affective Disorders 2000; 57(1-3): 267-272.

[1] Tavakoly, Jomhory, & Farokhy
[2] Khosroshahy & Hashemy
[3] Lin, Ko, & Wu

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-19]

4. Sun DL, Chen ZJ, Ma N, Zhang XC, Fu XM, Zhang, DR. Decision-making and prepotent response inhibition functions in excessive internet users. CNS Spectrums 2009; 14(2): 75-81.
5. Young KS. Internet Addiction: The emergence of a new clinical disorder. Cyber Psychology & Behavior 1999; 1(3): 237-244.
6. Park SK, Kim JK, Cho CB. Prevalence of internet addiction and correlations with family factors among South Korean adolescents. Adolescence 2008; 43(172): 895-909.
7. Baumrind D. The influence of parenting style on adolescent competence and substance Use. Journal of Early Adolescence 1991; 11(1): 56-95.
8. Pellerin LA. Applying Baumrind's parenting typology to high schools. Journal of Social science. 2005; 34(2): 283-303.
9. Darling N, Steinberg L. Parenting style as context: An integrative model. Psychological Bulletin 1993; 113(3): 487-496.
10. Keenan K, Loeber R, ZhangQ, Stouthamer-Loeber M, Van Kammen WB. The influence of deviant peers on the development of boys' disruptive and delinquency behavior: A temporal analysis. Development and Psychopathology 1995; 7(4): 715-726.
11. Brennan, KA, Clark, CL, Shaver PR. Self- report measurement of adult attachment: An integrative overview. In: Simpson JA, Roles WS, editors. Attachment theory and close relationships. New York: Guilford; 1998. P. 46-76.
12. Senormanci O, Senormanci G, Guclu O, Konkan R. Attachment and family functioning in patients with Internet addiction. General Hospital Psychiatry 2014; 36(2): 203-207.
13. Shin SE, Kim NS, Jang EY. Comparison of problematic internet and alcohol use and attachment styles among industrial workers in Korea. Cyber Psychology Behavior and Social Networking 2011; 14(11): 665-672.
14. Lei L, Wu Y. Adolescents' parental attachment and Internet use. Cyber Psychology and Behavior 2007; 10(5): 633-639.
15. Li Z, Wang L, Zhang L. Exploratory and confirmatory factor analysis of *a* short-form of the EMBU among Chinese adolescents. Psychol Rep 2012; 110(1): 263-275.
16. Wang L, Zhang Y, Wang W, Shi Z, Shen J, Li M, Xin Y. Symptoms of posttraumatic stress disorder among adult survivors three months after the sichuan earthquake in China. Journal of Traumatic Stress 2009; 22(5): 444-450
17. Hazan C, Shaver P. Romantic love conceptualized as an attachment process. Journal of Personality and Social Psychology 1987; 52(3): 511-524.
18. Besharat M. The standardization of the attachment scale. Tehran: University of Tehran; 1990. (Persian)
19. Buri JR. Parental authority questionnaire. Journal of Personality Assessment 1991; 57(1): 110-119.
20. Ejhey J, Gholamali Lavasany M, Mal Ahmad YE, Khezry Azar H. The causal pattern of relationships between perceived parenting styles, goals of progress, self-efficacy and academic achievement. Journal of Psychology 2011; 15(4): 301-328. (Persian)
21. Khosravi Z, Alizadeh Sahraei A. The relationship between internet addiction and family functioning and mental health in students. Educational Psychology Studies 2011; 8(14): 59-80.
22. Pan W, Yi-Qun G, Min L. Research on relationship between tendency to computer game addiction and parental rearing styles in senior high school students. Journal of Clinical Psychology 2006; 14(15): 460-462.
23. Tavakoly N, Jomhory F, Farokhy N. The relationship between attachment styles and fear of negative evaluation with internet addiction in Students. Information and Communication Technology in Educational Sciences 2014; 5(2): 61-77. (Persian)
24. Khosroshahy J, Hashemy T. The relationship between attachment styles, coping strategies and mental health with Internet addiction. Evolutionary Psychology: Iranian Psychologists 2011; 8(30): 177-180. (Persian)
25. Lin MP, Ko HC, Wu, JY. Prevalence and psychosocial risk factors associated with Internet addiction in a nationally representative sample of college students in Taiwan. Cyber Psychology Behavior and Social Networking 2011; 8(2): 230-241.

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-19]

Original Article

RELATIONSHIP BETWEEN ATTACHMENT AND PARENTING STYLES WITH ACTIVITY IN SOCIAL NETWORKS OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN THE CITY OF SALMAS

Shamsollah Elhamy[1], Parviz Karimisani[2], Samaneh Fathi Azar[3]*

Received: 19 February, 2017 Accepted: 26 May, 2017

Abstract

Background & Aims:

The aim of this study was to determine the Relationship between attachment and parenting styles with activity in social networks of Secondary school students in the city of Salmas.

Materials & Methods:

Design the research is correlational study. The study population consisted of all Secondary students (male and female) in Salmas city. It is the number 3700 (1700 girls and 2000 boys) According to Morgan 352 secondary school student were selected (the second, third and fourth). Subjects responded to social networks questionnaire (self-made), Hazan and Shaver Attachment Style Questionnaire and parenting style questionnaire Buri. Data were analyzed with descriptive and inferential statistics. Test results show that permissive parenting styles (0.82) and authoritarian (0.86) have a significantly positive correlation with increased use of social networks (0.01). But authoritative style was not significant relationship (0.16).

Results:

Avoidant attachment (0.28) and ambivalent (0.33) have a significantly positive correlation with increased use of social networks (0.01). However, secure style did not significant relationship with activity in social networks (0.15).

Conclusion:

Regression analysis showed that parenting styles and attachment styles respectively explain 0.76 of variance activity in social networks of Secondary school students.

Key Words: Attachment styles, Parenting style, Social networks, Students

Address: *Shabestar, Islamic Azad University, Shabestar Branch, Faculty of Humanities*

Tel: *+98143496856*

Email: *Karimisani.counsel@gmail.com*

SOURCE: Journal of Psychology New Ideas, 2017: 1(2): 1-8 ISSN: 2588-3356

[1] *Graduated MSc of Psychology, Faculty of Humanities, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran*

[2] *Assistant Professor, Department of Psychology, Faculty of Humanities, Shabestar Branch, Islamic Azad University, Shabestar, Iran (Corresponding Author)*

[3] *Graduated MSc of Psychology, Faculty of Humanities, Shabestar Branch, Islamic Azad University, Shabestar, Iran*

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-19]